

**ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (πρώτο τμήμα)
της 13ης Ιανουαρίου 1999***

Στην υπόθεση T-1/96,

Bernhard Böcker-Lensing και Ludger Schulze-Beiering, κάτοχοι γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εταίροι αστικής εταιρίας γερμανικού δικαίου, κάτοικοι Borken (Γερμανία), εκπροσωπούμενοι από τους Bernd Meisterernst, Mechtild Düsing, Dietrich Manstetten, Frank Schulze και Klaus Kettner, δικηγόρους Münster, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο το δικηγορικό γραφείο Dupong et Dupong, 4-6, rue de la Boucherie,

ενάγοντες,

κατά

Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Ενώσεως, εκπροσωπούμενου από τον Arthur Brautigam, νομικό σύμβουλο, επικουρούμενο από τους Hans-Jürgen Rabe, Georg M. Berrisch και Marco Núñez-Müller, δικηγόρους Αμβούργου και Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Alessandro Morbilli, γενικό διευθυντή της διευθύνσεως νομικών υποθέσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων, 100, boulevard Konrad Adenauer,

και

Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τον Dierk Boob, κύριο νομικό σύμβουλο, και τον Michael Niejahr, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, επικουρούμενους από τους Hans-Jürgen Rabe, Georg M. Berrisch

* Γλώσσα διαδικασίας: η γερμανική.

και Marco Núñez Müller, δικηγόρους Αμβούργου και Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Carlos Gómez de la Cruz, μέλος της Νομικής Υπηρεσίας, Centre Wagner, Kirchberg,

εναγομένων,

που έχει ως αντικείμενο αίτημα αποζημίωσης, κατ' εφαρμογήν των άρθρων 178 και 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης ΕΚ, για τις ζημίες που έχουν υποστεί οι ενάγοντες λόγω του ότι εμποδίστηκαν να εμπορευθούν γάλα, κατ' εφαρμογήν του κανονισμού (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13), όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984 (ΕΕ L 132, σ. 11),

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (πρώτο τμήμα),

συγκείμενο από τους B. Vesterdorf, Πρόεδρο, R. M. Moura Ramos και P. Mengozzi, δικαστές,

γραμματέας: H. Jung

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 24ης Σεπτεμβρίου 1998,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Κανονιστικό πλαίσιο

- 1 Το Συμβούλιο, αντιμετωπίζοντας το 1977 πλεόνασμα παραγωγής γάλακτος εντός της Κοινότητας, εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1078/77, της 17ης Μαΐου 1977, περί καθιέρωσης καθεστώτος προμηδοτήσεων μη εμπορίας του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων και μετατροπής των αγελών βοοειδών με γαλακτοκομική κατεύθυνση (JO L 131, σ. 1, στο εξής: κανονισμός 1078/77). Ο κανονισμός αυτός παρείχε στους παραγωγούς τη δυνατότητα να αναλάβουν δέσμευση περί μη εμπορίας γάλακτος ή περί μετατροπής των αγελών για περίοδο πέντε ετών, αντί καταβολής προμηδοτήσεως.
- 2 Παρά την ανάληψη τέτοιων δεσμεύσεων από μεγάλο αριθμό παραγωγών, το 1983 εξακολουθούσε να υφίσταται υπερπαραγωγή. Γι' αυτόν τον λόγο, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 856/84, της 31ης Μαρτίου 1984 (ΕΕ L 90, σ. 10), για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 του Συμβουλίου, της 27ης Ιουνίου 1968, περί κοινής οργάνωσης αγοράς στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 82). Με το νέο άρθρο 5γ του εν λόγω κανονισμού θεσπίστηκε «συμπληρωματική εισφορά» για τις παραδιδόμενες από τους παραγωγούς ποσότητες γάλακτος που υπερέβαιναν μια «ποσότητα αναφοράς».
- 3 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 857/84 του Συμβουλίου, της 31ης Μαρτίου 1984, περί γενικών κανόνων για την εφαρμογή της εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού 804/68 στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 90, σ. 13, στο εξής: κανονισμός 857/84), καθόρισε την ποσότητα αναφοράς για κάθε παραγωγό βάσει της παραδοθείσας κατά τη διάρκεια του έτους αναφοράς παραγωγής, ήτοι του ημερολογιακού έτους 1981, υπό την επιφύλαξη της δυνατότητας των κρατών μελών να επιλέξουν το ημερολογιακό έτος 1982 ή το ημερολογιακό έτος 1983. Η Ομοσπονδιακή Δημοκρατία της Γερμανίας επέλεξε ως έτος αναφοράς το 1983.

- 4 Οι δεσμεύσεις περί μη εμπορίας που ανέλαβαν ορισμένοι παραγωγοί στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77 κάλυπταν τα έτη που είχαν οριστεί ως έτη αναφοράς. Επειδή κατά τη διάρκεια των ετών αυτών δεν είχαν παραγάγει γάλα, δεν μπόρεσαν να λάβουν ποσότητα αναφοράς ούτε, κατά συνέπεια, να διαθέσουν στο εμπόριο ποσότητα γάλακτος μη επιβαρυνόμενη με τη συμπληρωματική εισφορά.

- 5 Με αποφάσεις της 28ης Απριλίου 1988, 120/86, Mulder (Συλλογή 1988, σ. 2321, στο εξής: απόφαση Mulder I), και 170/86, Von Deetzen (Συλλογή 1988, σ. 2355), το Δικαστήριο έκρινε ανίσχυρο τον κανονισμό 857/84, όπως συμπληρώθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1371/84 της Επιτροπής, της 16ης Μαΐου 1984, για τον καθορισμό των λεπτομερειών εφαρμογής της συμπληρωματικής εισφοράς που αναφέρεται στο άρθρο 5γ του κανονισμού (ΕΟΚ) 804/68 (ΕΕ L 132, σ. 11), με την αιτιολογία ότι παραβίαζε την αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

- 6 Σε εκτέλεση των αποφάσεων αυτών, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 764/89, της 20ής Μαρτίου 1989, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 84, σ. 2). Κατ' εφαρμογήν του νέου αυτού κανονισμού, οι παραγωγοί που είχαν αναλάβει δεσμεύσεις περί μη εμπορίας ή περί μετατροπής έλαβαν ποσότητα αναφοράς που αποκαλέστηκε «ειδική» (ονομάστηκε επίσης και «ποσόστωση»).

- 7 Η χορήγηση της εν λόγω ειδικής ποσότητας αναφοράς εξηρτάτο από διάφορες προϋποθέσεις. Ορισμένες από τις προϋποθέσεις αυτές, οι οποίες αφορούσαν, μεταξύ άλλων, το χρονικό σημείο λήξεως της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας, κρίθηκαν ανίσχυρες από το Δικαστήριο, με αποφάσεις της 11ης Δεκεμβρίου 1990, C-189/89, Spagl (Συλλογή 1990, σ. I-4539) και C-217/89, Pastätter (Συλλογή 1990, σ. I-4585).

- 8 Ύστερα από τις αποφάσεις αυτές, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 1639/91, της 13ης Ιουνίου 1991, για την τροποποίηση του κανονισμού 857/84 (ΕΕ L 150, σ. 35), ο οποίος, καταργώντας τις προϋποθέσεις που είχαν κριθεί ανίσχυρες, επέτρεψε τη χορήγηση στους εν λόγω παραγωγούς ειδικής ποσότητας αναφοράς.

- 9 Με απόφαση της 19ης Μαΐου 1992, C-104/89 και C-37/90, Mulder κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής (Συλλογή 1992, σ. I-3061, στο εξής: απόφαση Mulder II), το Δικαστήριο έκρινε ότι η Κοινότητα ευθύνεται για τις ζημίες που υπέστησαν ορισμένοι παραγωγοί γάλακτος οι οποίοι εμποδίστηκαν να εμπορευθούν γάλα εξαιτίας της εφαρμογής του κανονισμού 857/84, λόγω του ότι είχαν αναλάβει δεσμεύσεις κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 1078/77.
- 10 Κατόπιν της αποφάσεως αυτής, το Συμβούλιο και η Επιτροπή δημοσίευσαν, στις 5 Αυγούστου 1992, την ανακοίνωση 92/C 198/04 (ΕΕ C 198, σ. 4). Αφού υπενθύμισαν τις συνέπειες της αποφάσεως Mulder II και με σκοπό τη διασφάλιση της πλήρους αποτελεσματικότητας της αποφάσεως αυτής, τα εν λόγω θεσμικά όργανα εξέφρασαν την πρόθεσή τους να λάβουν τα πρακτικά μέτρα για την αποζημίωση των οικείων παραγωγών. Μέχρι τη λήψη των μέτρων αυτών, τα εν λόγω όργανα δεσμεύθηκαν, έναντι παντός δικαιουμένου αποζημιώσεως παραγωγού, να μην εγείρουν ένσταση παραγραφής βάσει του άρθρου 43 του Οργανισμού (ΕΟΚ) του Δικαστηρίου. Παρ' όλ' αυτά, η ανωτέρω δέσμευση εξηρτάτο από την προϋπόθεση ότι το δικαίωμα αποζημιώσεως δεν θα είχε ακόμη παραγραφεί κατά την ημερομηνία δημοσιεύσεως της ανακοινώσεως ή κατά την ημερομηνία κατά την οποία ο παραγωγός θα απευθυνόταν σε κάποιο από τα όργανα.
- 11 Στη συνέχεια, το Συμβούλιο εξέδωσε τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2187/93, της 22ας Ιουλίου 1993, για την προσφορά αποζημίωσης σε ορισμένους παραγωγούς γάλακτος ή γαλακτοκομικών προϊόντων, οι οποίοι εμποδίστηκαν προσωρινά να ασκήσουν τη δραστηριότητά τους (ΕΕ L 196, σ. 6). Ο κανονισμός αυτός προέβλεπε τη χορήγηση κατ' αποκοπήν αποζημιώσεως στους παραγωγούς οι οποίοι είχαν υποστεί, υπό ορισμένες περιστάσεις, ζημίες στο πλαίσιο της ρυθμίσεως την οποία αφορούσε η απόφαση Mulder II.

Το ιστορικό της διαφοράς

- 12 Ο Böcker-Lensing, κάτοχος γεωργικής εκμεταλλεύσεως στο Borken (Γερμανία), ανέλαβε δέσμευση περί μη εμπορίας στο πλαίσιο του κανονισμού 1078/77. Η δέσμευση αυτή έληξε στις 18 Μαρτίου 1983. Ο ενάγων δεν άρχισε εκ νέου την παραγωγή γάλακτος κατά τη λήξη της δεσμεύσεως αυτής.
- 13 Με σύμβαση της 13ης Σεπτεμβρίου 1988, συνέστησε με άλλον κάτοχο γεωργικής εκμεταλλεύσεως, τον Schulze-Beiering, από τις 15 Σεπτεμβρίου 1988, αστική εταιρία με σκοπό τη διαχείριση γεωργικής εκμεταλλεύσεως. Ο Böcker-Lensing εισέφερε στην εταιρία αυτή το αγροτεμάχιο για το οποίο είχε αναλάβει τη δέσμευση περί μη εμπορίας.

- 14 Με έγγραφο της 28ης Ιουνίου 1989, ζήτησε από τις εθνικές αρχές τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς.
- 15 Με έγγραφα της 21ης Δεκεμβρίου 1990 προς το Συμβούλιο και την Επιτροπή, ο ενάγων ζήτησε αποζημίωση για τις ζημιές που είχε υποστεί. Με τις απαντήσεις τους της 11ης Ιανουαρίου 1991 και της 19ης Φεβρουαρίου 1991, αντιστοίχως, τα εν λόγω όργανα δήλωσαν ότι προετίθεντο να μην επικαλεστούν την παραγραφή, όσον αφορά τα δικαιώματά του που δεν είχαν ήδη παραγραφεί, μέχρι την πάροδο τριμήνου χρονικού διαστήματος από της δημοσίευσής της αποφάσεως Mulder II στην *Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων*.
- 16 Μετά την έκδοση του κανονισμού 1639/91, οι εθνικές αρχές αρνήθηκαν να χορηγήσουν ποσότητα αναφοράς στον πρώτο από τους ενάγοντες, με την αιτιολογία ότι, αφού είχε εισφέρει στην εταιρία το αγροτεμάχιο σχετικά με το οποίο είχε αναλάβει δέσμευση περί μη εμπορίας, δεν μπορούσε πλέον να θεωρείται ως «παραγωγός», υπό την έννοια του άρθρου 12, στοιχείο γ', του κανονισμού 857/84.
- 17 Κατόπιν της εκδόσεως του προαναφερθέντος κανονισμού 2187/93, της 22ας Ιουλίου 1993, ο πρώτος από τους ενάγοντες ζήτησε να του σταλεί η προβλεπόμενη από τον κανονισμό αυτόν προσφορά αποζημιώσεως. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε με την αιτιολογία ότι, αντίθετα προς τις απαιτήσεις του κανονισμού, κανένας από τους ενάγοντες δεν είχε λάβει οριστική ποσότητα αναφοράς.
- 18 Κατόπιν της εκδόσεως της αποφάσεως του Δικαστηρίου της 27ης Ιανουαρίου 1994, C-98/91, Herbrink (Συλλογή 1994, σ. I-223), με την οποία αναγνωρίστηκε το δικαίωμα μιας αστικής εταιρίας να λαμβάνει ειδική ποσότητα αναφοράς, οι εθνικές αρχές χορήγησαν στην εταιρία Böcker-Beiering, στις 10 Απριλίου 1995, μια προσωρινή ειδική ποσότητα αναφοράς, η οποία κατέστη οριστική στις 5 Ιουλίου 1996.

- 19 Με έγγραφο της 5ης Απριλίου, οι ενάγοντες προέβαλαν έναντι της Επιτροπής δικαίωμα αποζημίωσης. Με έγγραφο της 30ής Μαΐου 1995, η Επιτροπή απάντησε ότι διεξάγονταν έλεγχοι προκειμένου να διαπιστωθεί κατά πόσον μπορούσε να τους χορηγηθεί αποζημίωση. Στο έγγραφο αυτό δεν δόθηκε συνέχεια.
- 20 Με σύμβαση της 27ης Ιουνίου 1996, ο πρώτος από τους ενάγοντες εκχώρησε στην εταιρία τα δικαιώματά του αποζημίωσης έναντι της Κοινότητας.

Διαδικασία και αιτήματα των διαδίκων

- 21 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στις 2 Ιανουαρίου 1996, οι ενάγοντες άσκησαν την υπό κρίση αγωγή. Επιπλέον των αιτημάτων που αναφέρονται αμέσως κατωτέρω, ζήτησαν την αναστολή εκδικάσεως της υποθέσεως.
- 22 Με δικόγραφο που κατέθεσαν στις 5 Φεβρουαρίου 1996, το Συμβούλιο και η Επιτροπή αντιτάχθηκαν στο τελευταίο αυτό αίτημα. Το εν λόγω αίτημα απορρίφθηκε με διάταξη του προέδρου του πρώτου τμήματος του Πρωτοδικείου της 27ης Φεβρουαρίου 1996.
- 23 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (πρώτο τμήμα) αποφάσισε να προχωρήσει στην προφορική διαδικασία χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων, πλην όμως κάλεσε τους διαδίκους να απαντήσουν εγγράφως σε ορισμένες ερωτήσεις.
- 24 Οι ενάγοντες ζητούν από το Πρωτοδικείο:
- να υποχρεώσει τα εναγόμενα όργανα να τους καταβάλουν, για την περίοδο από 2ας Απριλίου 1984 μέχρι 13 Ιουνίου 1991, αποζημίωση ύψους 118 436,52 γερμανικών μάρκων (DM), εντόκως προς 8 % ετησίως, από 19ης Μαΐου 1992·
 - να τα καταδικάσει στα δικαστικά έξοδα καθώς και στα έξοδα πραγματογνωμοσύνης, που ανέρχονται σε 1 961,90 DM.

- 25 Τα εναγόμενα όργανα ζητούν από το Πρωτοδικείο:
- να απορρίψει την αγωγή ως απαράδεκτη·
 - επικουρικώς, να την απορρίψει ως αβάσιμη·
 - να καταδικάσει τους ενάγοντες στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

- 26 Οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις της ευθύνης της Κοινότητας για τις ζημιές που υπέστησαν. Τα εναγόμενα όργανα αμφισβητούν ότι συντρέχουν οι προϋποθέσεις αυτές και προβάλλουν το απαράδεκτο της αγωγής, με την αιτιολογία ότι δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας και ότι τα προβαλλόμενα δικαιώματα έχουν παραγραφεί.

Ως προς το παραδεκτό

- 27 Τα εναγόμενα όργανα υποστηρίζουν ότι το δικόγραφο της αγωγής δεν πληροί τις απαιτήσεις του άρθρου 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας. Διατείνονται ότι στο δικόγραφο δεν αναφέρεται με ποιον τρόπο ο πρώτος από τους ενάγοντες εισέφερε στην εταιρία τα προβαλλόμενα δικαιώματα αποζημιώσεως.
- 28 Επιπλέον, τα εναγόμενα όργανα τονίζουν ότι τα δικαιώματα αυτά έχουν παραγραφεί. Με τα έγγραφα που απέστειλε ο πρώτος από τους ενάγοντες στο Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 21 Δεκεμβρίου 1990 δεν κατέστη δυνατή η δια-

κοπή της παραγραφής, δεδομένου ότι οι ενάγοντες δεν άσκησαν αγωγή εντός της προθεσμίας δύο μηνών που προβλέπει το άρθρο 173 της Συνθήκης, στο οποίο παραπέμπει το άρθρο 43, τρίτη περίοδος, του Οργανισμού του Δικαστηρίου. Υπ' αυτές τις συνθήκες, όλα τα γεννηθέντα πριν από τις 2 Ιανουαρίου 1991 δικαιώματα είχαν παραγραφεί στις 2 Ιανουαρίου 1996, οπότε ασκήθηκε η αγωγή.

- 29 Το Πρωτοδικείο υπενθυμίζει ότι, κατά το άρθρο 44, παράγραφος 1, στοιχείο γ', του Κανονισμού Διαδικασίας, το δικόγραφο της αγωγής πρέπει να περιέχει το αντικείμενο της διαφοράς και συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών των οποίων γίνεται επίκληση.
- 30 Εν προκειμένω, η απόδειξη της εκχωρήσεως στην εταιρία των δικαιωμάτων αποζημιώσεως του πρώτου από τους ενάγοντες απορρέει από τη σύμβαση που συνήφθη μεταξύ των δύο μερών στις 27 Ιουνίου 1996, την οποία οι ενάγοντες κατέθεσαν στον φάκελο κατά το στάδιο του υπομνήματος απαντήσεως. Πράγματι, από το έγγραφο αυτό προκύπτει ότι ο πρώτος από τους ενάγοντες εκχώρησε στην εταιρία τα δικαιώματα αποζημιώσεως που είχε αποκτήσει πριν από τη σύστασή της.
- 31 Όσον αφορά την παραγραφή, το Πρωτοδικείο φρονεί ότι, εν προκειμένω, η παραγραφή αποτελεί ισχυρισμό ικανό να επηρεάσει το περιεχόμενο του δικαιώματος αποζημιώσεως το οποίο προβάλλουν οι ενάγοντες. Επομένως, είναι σκόπιμο να εξεταστεί, καταρχάς, αν πληρούνται οι προϋποθέσεις που μπορούν να θεμελιώσουν την ευθύνη της Κοινότητας δυνάμει του άρθρου 215 της Συνθήκης.
- 32 Από τα προεκτεθέντα απορρέει ότι η αγωγή είναι παραδεκτή.

Ως προς την ευθύνη της Κοινότητας

Επιχειρήματα των διαδίκων

- 33 Οι ενάγοντες ισχυρίζονται ότι υπέστησαν ζημία λόγω της μη χορηγήσεως ποσότητας αναφοράς με τον κανονισμό 857/84, ο οποίος κρίθηκε ανίσχυρος από το Δικαστήριο. Στηριζόμενοι στην απόφαση Mulder II, υποστηρίζουν ότι η αποκατάσταση της ζημίας αυτής βαρύνει τα κοινοτικά όργανα.

- 34 Η περίοδος στερήσεως της παραγωγής εκτείνεται μέχρι τη χρονική στιγμή κατά την οποία χορηγήθηκε στους ενάγοντες, το 1995, προσωρινή ποσότητα αναφοράς, συνεπεία της εκδόσεως της προαναφερθείσας αποφάσεως Herbrink. Ωστόσο, από της εκδόσεως του κανονισμού 1639/91, με τον οποίο χορηγήθηκε ποσότητα αναφοράς στους ευρισκομένους στην ίδια με αυτούς κατάσταση παραγωγούς, την ευθύνη για τη στέρηση της ποσότητας αυτής φέρουν οι εθνικές αρχές. Κατά συνέπεια, η περίοδος για την οποία οφείλεται εν προκειμένω αποζημίωση δεν εκτείνεται παρά μόνο μέχρι τις 13 Ιουνίου 1991, οπότε άρχισε να ισχύει ο κανονισμός 1639/91.
- 35 Απαντώντας στα επιχειρήματα των εναγομένων που αντλούνται από την έλλειψη αιτιώδους συνάφειας μεταξύ των ζημιών και της κοινοτικής πράξεως, οι ενάγοντες διατείνονται ότι, με τις προαναφερθείσες αποφάσεις Spragl και Pastätter, το Δικαστήριο έκρινε ότι δεν μπορούσε να απαιτηθεί από τους παραγωγούς που ανέλαβαν δέσμευση περί μη εμπορίας να αρχίσουν εκ νέου τη γαλακτοπαραγωγή αμέσως μετά τη λήξη της δεσμεύσεως αυτής. Κατά συνέπεια, κάθε γεωργός για τον οποίο η περίοδος μη εμπορίας έληξε το 1983 θα πρέπει να έχει στη διάθεσή του τον χρόνο να ανανεώσει τις εγκαταστάσεις του και το ζωικό του κεφάλαιο προτού αρχίσει εκ νέου την παραγωγή.
- 36 Οι ενάγοντες δηλώνουν ότι είχαν την πρόθεση να αρχίσουν εκ νέου τη γαλακτοπαραγωγή μετά την ανανέωση του ζωικού κεφαλαίου, πλην όμως δεν το κατόρθωσαν συνεπεία του κανονισμού 857/84. Εν πάση περιπτώσει, από την απόφαση του Δικαστηρίου της 22ας Οκτωβρίου 1992, C-85/90, Dowling (Συλλογή 1992, σ. I-5305) προκύπτει ότι, ενόψει της επανενάρξεως της γαλακτοπαραγωγής, οι παραγωγοί έπρεπε να έχουν στη διάθεσή τους τουλάχιστον το χρονικό διάστημα από 1ης Ιανουαρίου 1983 μέχρι την έναρξη ισχύος του κανονισμού 857/84, το 1984.
- 37 Όσον αφορά την ιδιότητα του παραγωγού, η οποία αμφισβητείται από τα εναγόμενα όργανα, οι ενάγοντες υποστηρίζουν ότι οι εθνικές αρχές τούς χορήγησαν οριστική ποσότητα αναφοράς και επομένως τους αναγνώρισαν την ιδιότητα του παραγωγού. Τα κοινοτικά όργανα δεσμεύονται από την αναγνώριση αυτή.
- 38 Τα εναγόμενα όργανα αμφισβητούν ότι η Κοινότητα υπέχει ευθύνη έναντι των εναγόντων. Ειδικότερα, ο πρώτος από τους ενάγοντες αποφάσισε αυτοβούλως, κατά τη λήξη της δεσμεύσεώς του περί μη εμπορίας το 1983, να μην αρχίσει εκ νέου την παραγωγή. Επομένως, αφού η εγκατάλειψη της παραγωγής αποφασίστηκε για λόγους άσχετους προς την εν λόγω δέσμευση ή τις συνέπειές της, δεν μπορεί να προβληθεί παραβίαση της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης. Επομένως, η προβαλλόμενη απώλεια εισοδημάτων δεν

παρουσιάζει κανέναν αιτιώδη σύνδεσμο με την κανονιστική δραστηριότητα της Κοινότητας.

Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 39 Εξωσυμβατική ευθύνη της Κοινότητας από ζημιές προκληθείσες από τα όργανα, όπως προβλέπεται στο άρθρο 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης, υφίσταται μόνον εφόσον συντρέχει ένα σύνολο προϋποθέσεων όσον αφορά τον παράνομο χαρακτήρα της προσαπτομένης ενέργειας, το υποστατό της ζημίας και την ύπαρξη αιτιώδους συνδέσμου μεταξύ της παράνομης ενέργειας και της προβαλλομένης ζημίας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Δεκεμβρίου 1981, 197/80, 198/80, 199/80, 200/80, 243/80, 245/80 και 247/80, Ludwigshafener Walzmühle κ.λπ. κατά Συμβουλίου και Επιτροπής, Συλλογή 1981, σ. 3211, σκέψη 18, και του Πρωτοδικείου της 13ης Δεκεμβρίου 1995, T-481/93 και T-484/93, Exporteurs in Levende Varkens κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-2941, σκέψη 80).
- 40 Όσον αφορά την κατάσταση των παραγωγών γάλακτος που έχουν αναλάβει δέσμευση περί μη εμπορίας, η Κοινότητα υπέχει ευθύνη έναντι κάθε παραγωγού που υπέστη αποκαταστάσιμη ζημία λόγω του ότι εμποδίστηκε να παράγει γάλα κατ' εφαρμογήν του κανονισμού 857/84 (απόφαση Mulder II, σκέψη 22).
- 41 Η ευθύνη αυτή στηρίζεται στην προσβολή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης που μπορούσαν να έχουν, όσον αφορά τον περιορισμένο χαρακτήρα της δεσμεύσεώς τους περί μη εμπορίας, οι παραγωγοί που ενθαρρύνθηκαν με πράξη της Κοινότητας να αναστείλουν την εμπορία γάλακτος για ορισμένη περίοδο, χάριν του γενικού συμφέροντος και έναντι καταβολής προμηθοδοτήσεως (απόφαση Mulder I, σκέψη 24, και προαναφερθείσα απόφαση Von Deetzen, σκέψη 13). Ωστόσο, η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης δεν εμποδίζει την επιβολή, στο πλαίσιο συστήματος όπως το σύστημα της συμπληρωματικής εισφοράς, περιορισμών στους παραγωγούς αποτελούντων συνάρτηση του γεγονότος ότι οι παραγωγοί αυτοί δεν εμπορεύθηκαν γάλα κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου πριν από την έναρξη της ισχύος του εν λόγω συστήματος, για λόγους ασχέτους προς τη δέσμευσή τους περί μη εμπορίας.
- 42 Οι ενάγοντες προβάλλουν την παράνομη στέρηση ποσότητας αναφοράς κατά το διάστημα μεταξύ 2ας Απριλίου 1984 και 13ης Ιουνίου 1991, η οποία αποτελούσε συνέπεια της εφαρμογής του κανονισμού 857/84. Ο κανονισμός αυτός διέψευσε τις προσδοκίες του πρώτου από τους ενάγοντες να αρχίσει εκ νέου την παραγωγή γάλακτος μετά τη λήξη της περιόδου του μη εμπορίας.

- 43 Υπό τις περιστάσεις της υπό κρίση υποθέσεως, πρέπει να εξεταστεί, καταρχάς, αν είναι βάσιμοι οι ισχυρισμοί που προβάλλουν οι ενάγοντες για να θεμελιώσουν δικαίωμα αποζημιώσεως, ιδίως όσον αφορά την ύπαρξη παράνομης συμπεριφοράς των οργάνων και το υποστατό της φερομένης ζημίας.
- 44 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο πρώτος από τους ενάγοντες δεν άρχισε εκ νέου την παραγωγή γάλακτος μετά τη λήξη της περιόδου του μη εμπορίας, τον Μάρτιο του 1983, ούτε εκδήλωσε την πρόθεση να την αρχίσει εκ νέου παρά μόνο μετά από πολλά έτη. Όπως ορθώς τονίζει η Επιτροπή, από την έκθεση πραγματογνωμοσύνης που προσκόμισαν οι ενάγοντες προκύπτει ότι το βουστασίο είχε διατηρηθεί σε καλή κατάσταση κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της ενάρξεως και της λήξεως της δεσμεύσεως. Επομένως, ο κάτοχος της εκμεταλλεύσεως θα μπορούσε να είχε αρχίσει εκ νέου την παραγωγή το 1983 και, κατά συνέπεια, να λάβει ποσότητα αναφοράς κατά την έναρξη ισχύος του συστήματος της συμπληρωματικής εισφοράς, το 1984.
- 45 Επιπλέον, οι λόγοι για τους οποίους δεν άρχισε εκ νέου η παραγωγή γάλακτος μετά τη λήξη της δεσμεύσεως περί μη εμπορίας ήταν άσχετοι προς το γεγονός ότι είχε αναληφθεί δέσμευση δυνάμει του κανονισμού 1078/77. Πράγματι, όπως διευκρίνισε ο δικηγόρος των εναγόντων κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο πρώτος από τους ενάγοντες ήθελε να έχει στη διάθεσή του ορισμένο χρόνο για να συγκεντρώσει εκ νέου το κεφάλαιο που ήταν αναγκαίο για τον εκσυγχρονισμό του βουστασίου.
- 46 Αντίθετα προς τους ενάγοντες στις υποθέσεις επί των οποίων εκδόθηκαν οι προαναφερθείσες αποφάσεις *Sragl* και *Pastätter*, ο πρώτος από τους ενάγοντες δεν απέδειξε εν προκειμένω ότι προέβη σε ενέργειες που μπορούν να θεωρηθούν ως απόδειξη της προθέσεώς του να αρχίσει εκ νέου την παραγωγή μετά τη λήξη της περιόδου μη εμπορίας.
- 47 Δεδομένου ότι αυτοβούλως δεν άρχισε εκ νέου την παραγωγή, δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι είχε δικαιολογημένα την πεποίθηση ότι μπορούσε να αρχίσει εκ νέου την παραγωγή γάλακτος οποτεδήποτε στο μέλλον. Πράγματι, στις κοινές οργανώσεις αγορών, οι οποίες, λόγω του αντικειμένου τους, προσαρμόζονται συνεχώς σε συνάρτηση με τις μεταβολές της οικονομικής καταστάσεως, οι επιχειρηματίες δεν μπορούν δικαιολογημένα να έχουν την πεποίθηση ότι δεν θα θεσπιστούν κανόνες της πολιτικής αγορών ή της διαρθρωτικής πολιτικής που να επιβάλλουν περιορισμούς (βλ., υπ' αυτήν την έννοια, αποφάσεις του Δικαστηρίου της 17ης Ιουνίου 1987, 424/85 και 425/85, *Frico*, Συλλογή 1987, σ. 2755, σκέψη 33, *Mulder I*, σκέψη 23, και προαναφερθείσα απόφαση *Von Deetzen*, σκέψη 12).

- 48 Επομένως, ο πρώτος από τους ενάγοντες δεν περιλαμβανόταν μεταξύ των παραγωγών στους οποίους είχαν εφαρμογή ο προαναφερόμενος κανονισμός 764/89, της 20ής Μαρτίου 1989, και ο κανονισμός 1639/91, αφού οι εν λόγω κανονιστικές πράξεις είχαν ως μοναδικό σκοπό να θέσουν τέρμα στον αποκλεισμό της χορηγήσεως τέτοιας ποσότητας στους παραγωγούς που είχαν εμποδιστεί να αρχίσουν εκ νέου την εμπορία μετά τη λήξη της δεσμεύσεως την οποία είχαν αναλάβει.
- 49 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Κοινότητα δεν υπέχει ευθύνη έναντι των εναγόντων λόγω της εφαρμογής του κανονισμού 857/84.
- 50 Το γεγονός ότι, στις 10 Απριλίου 1995, οι ενάγοντες έλαβαν ποσότητα αναφοράς από τις εθνικές αρχές ουδόλως αναιρεί το συμπέρασμα αυτό. Δεδομένου ότι η συμπεριφορά των εθνικών αρχών δεν δεσμεύει την Κοινότητα, η χορήγηση ποσότητας αναφοράς δεν προδικάζει το ζήτημα της υπάρξεως δικαιώματος αποζημιώσεως δυνάμει του άρθρου 215, δεύτερο εδάφιο, της Συνθήκης.
- 51 Επιπλέον, οι προσφεύγοντες δεν μπορούν να ισχυριστούν ότι υπέστησαν ζημία κατά τη διάρκεια της περιόδου από 2ας Απριλίου 1984 μέχρι 28 Ιουνίου 1989 επειδή εμποδίστηκαν να αρχίσουν εκ νέου την παραγωγή γάλακτος. Πράγματι, ο πρώτος από τους ενάγοντες δεν ζήτησε τη χορήγηση ποσότητας αναφοράς παρά μόνο στις 28 Ιουνίου 1989.
- 52 Επομένως, αφού δεν υπάρχει οποιαδήποτε παράνομη πράξη των εναγομένων οργάνων προκαλέσασα την προβαλλόμενη ζημία, δεν μπορεί να αναγνωριστεί ευθύνη της Κοινότητας. Κατά συνέπεια, δεν είναι αναγκαίο να εξεταστεί αν πληρούνται οι λοιπές προϋποθέσεις της ευθύνης αυτής.
- 53 Υπ' αυτές τις συνθήκες, δεν υπάρχει λόγος να εξεταστεί ούτε το ζήτημα της παραγραφής.
- 54 Απ' όλα τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η αγωγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

- 55 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος φέρει τα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Επειδή οι ενάγοντες ηττήθηκαν, πρέπει να καταδικαστούν στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το αίτημα του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (πρώτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Απορρίπτει την αγωγή.
- 2) Καταδικάζει τους ενάγοντες στα δικαστικά έξοδα.

Vesterdorf

Moura Ramos

Mengozzi

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 13 Ιανουαρίου 1999.

Ο Γραμματέας

H. Jung

Ο Πρόεδρος

B. Vesterdorf